

Strasbourg, 22.11.2016
COM(2016) 739 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Euroopa jätkusuutliku tuleviku järgmised sammud

Euroopa tegevus jätkusuutlikkuse tagamiseks

{SWD(2016) 390 final}

1. SISSEJUHATUS: ELI PÜHENDUMINE SÄÄSTVALE ARENGULE

Säästev areng on olnud pikka aega Euroopa projekti keskmes. ELi aluslepingud tunnistavad selle majanduslikku, sotsiaalset ja keskkondlikku mõõdet, millele tuleks keskenduda samaaegselt. EL on pühendunud arengule, mis vastab tänapäeva vajadustele, ohverdamata tulevaste põlvete suutlikkust rahuldada oma vajadusi. Säästva arengu sisuks on inimväärne elu kõigile planeedi võimaluste piires, mis ühendab endas majandusliku heaolu ja tõhususe, rahulikud kogukonnad, sotsiaalse kaasatuse ja keskkonnaalase vastutustunde.

Euroopa tänaste kogukondade ees on palju jätkusuutlikkusprobleeme alates noorte töötusest kuni elanikkonna vananemiseni, kliimamuutuse, saaste, säästva energia ja rändeni. Me peame lahendama praegused probleemid ja valmistuma tulevikuks, vastavalt globaalse muutuse tempole ja keerukusele ning maailma kasvava elanikkonna nõudmistele. Euroopa sotsiaalse mudeli ja sotsiaalne sidususe säilitamiseks on oluline investeerida meie noortes, edendada kaasavat ja jätkusuutlikku majanduskasvu, võidelda ebavõrdsusega ja hallata hästi rännet. Vastutustundlik eelarvepoliitika ja reformid tugevdavad meie tervishoiu- ja pensionisüsteemide jätkusuutlikkust. Meie looduskapitali säilitamiseks on äärmiselt oluline kiirendada üleminekut vähese CO₂-heitega, kliimamuutustele vastupanuvõimelisele, ressursitõhusale ringmajandusele. Selleks et need probleemid muutuksid uute äriühingute ja uute töökohtade tekke võimaluseks, on vaja intensiivset teadustegevust ja innovatsiooni.

Euroopa Liidul on tugev stardipositsioon ja head varasemad tulemused koos majandusarengu kõrge taseme, sotsiaalse sidususe, demokraatlike kogukondade ja pühendumusega säästvale arengule vastavalt Euroopa Liidu aluslepingutele¹. Euroopa Liidu lepingus² nõutakse, et liit tagaks oma välistegevuse erinevate valdkondade ning nende ja muude poliitikavaldkondade sidususe.

Praeguse komisjoni ametiajal on säästev areng integreeritud olulistesse valdkondadeülestesse projektidesse ning valdkondlikesse tegevuspõhimõtetesse ja algatustesse. Euroopa Liidu säästva arengu strateegia käivitati 2001. aastal,³ seda täiendati 2006. aastal⁴ ja 2009. aastal vaadati see läbi⁵. Alates 2010. aastast on säästev areng integreeritud Euroopa 2020. aasta strateegiasse,⁶ selle on kinnitanud praegune komisjon ning see on koondatud hariduse ja innovatsiooni („arukas“), vähese CO₂-heite, kliimakindluse ja keskkonnamõju („jätkusuutlik“) ning töökohtade loomise ja vaesuse vähendamise („kaasav“) ümber.

1.1 Säästva arengu tegevuskava aastani 2030 ja säästva arengu eesmärgid

2015. aasta oli säästva arengu jaoks määrav kogu maailmas. Maailma juhid võtsid 25. septembril 2015 ÜRO 70. Peaassambleel uue globaalse säästva arengu raamistiku – säästva arengu tegevuskava aastani 2030 (edaspidi „tegevuskava 2030“),⁷ mille tuumaks on säästva arengu eesmärgid. Samal aastal võeti vastu ka Pariisi kliimakokkulepe (COP21),⁸ Addis

¹ Euroopa Liidu lepingu artikli 3 lõige 5 ja artikli 21 lõige 2

² Euroopa Liidu lepingu artikli 21 lõike 3 teine lõik

³ KOM/2001/0264 lõplik

⁴ Euroopa Ülemkogu dokument DOC 10917/06

⁵ COM(2009) 400 final

⁶ COM(2010) 2020 final

⁷ ÜRO resolutsioon A/RES/70/1

⁸ ÜRO otsus -/CP.21, Pariisi kliimakokkulepe vastuvõtmine

Abeba tegevuskava⁹ kui tegevuskava 2030 lahutamatu osa ja Sendai katastroofiohu vähendamise raamistik¹⁰.

EL mängis olulist rolli tegevuskava 2030 vormimisel. Tegevuskava on täies kooskõlas Euroopa lähenemisviisiga ja see on muutunud globaalse säästva arengu eeskujuks maailmas. Tegevuskava 2030 kujutab endast pühendumust vaesuse likvideerimisele ja säästva arengu saavutamisele kogu maailmas aastaks 2030, tagades, et kedagi ei jäeta tähelepanuta. 17 säästva arengu eesmärki ja 169 nendega seotud alameesmärki on olemuselt globaalsed, üldkohaldatavad ja omavahel seotud. Kõigil riikidel, nii arenenuil kui ka arenevail, on ühine vastutus säästva arengu eesmärkide saavutamise eest. Tegevuskava 2030 ühendab endas tasakaalustatult säästva arengu kolm mõõdet – majandusliku, sotsiaalse ja keskkondliku – ning peegeldab esmakordselt rahvusvahelist konsensust, et rahu, julgeolek, õigus kõigile ja sotsiaalne kaasatus ei ole eesmärgid omaette, vaid need täiendavad üksteist.

Tegevuskava 2030 põhineb kõiki sidusrühmi hõlmaval rahvusvahelisel partnerlusel ja nõuab rakendamiseks kõigi vahendite kasutamist ning tugevat järelevalve- ja läbivaatamismehhanismi, et tagada edukus ja aruandekohuslus. 17 säästva arengu eesmärki pakuvad järgmiseks 15 aastaks kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid sihte, et valmistuda tulevikuks ja püüelda inimväärikuse, stabiilsuse, kogu maailma hea tervise, õiglaste ja vastupanuvõimeliste kogukondade ning jõukate majanduste poole. Need aitavad suunata lähenemisprotsessi liikmesriikide vahel, kogukondade sees ja välismaailmaga.

1.2 Euroopa jätkusuutliku tuleviku järgmised sammud

EL koos liikmesriikidega on kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega täielikult pühendunud teerajajaks olemisele tegevuskava 2030 ja säästva arengu eesmärkide rakendamisel. Tegevuskava 2030 katalüüsib veelgi ühist lähenemisviisi ELi välistegevuse ja tema muude poliitikavaldkondade vahel ning ELi finantsinstrumentide vahelist sidusust.

ELi vastus tegevuskavale 2030 hõlmab kaht töösuunda. Esimene suund, mida esitletakse käesolevas teatises, on säästva arengu eesmärkide täielik integreerimine Euroopa poliitikaraamistikku ja komisjoni praegustesse prioriteetidesse, hinnates meie hetkeolukorda ja selgitades välja kõige olulisemad jätkusuutlikkusprobleemid. Teine suund on arutelu käivitamine meie pikaajalise lähenemisviisi edasiarendamiseks ja keskendumine 2020. aasta järgsetele valdkondlikele poliitikavaldkondadele, valmistumine säästva arengu eesmärkide rakendamisele pikas perspektiivis. Uues, 2020. aasta järgses mitmeaastases finantsraamistikus suunatakse ELi eelarvemaksed ümber ELi pikaajaliste eesmärkide saavutamisele.

2. EUROOPA VASTUS TEGEVUSKAVALE 2030

Tegevuskava 2030 annab ELile võimaluse siduda oma strateegiline suunitlus tugevasti globaalsete jõupingutustega jätkusuutliku tuleviku vormimiseks koos partneritega. Säästva arengu eesmärgi püütakse juba saavutada paljude ELi poliitikavaldkondade kaudu ja need on integreeritud komisjoni kümnesse prioriteeti.

⁹ ÜRO resolutsioon A/RES/69/313

¹⁰ Võeti vastu 18. märtsil 2015 Jaapanis Sendais ÜRO kolmandal katastroofiohu vähendamise maailmakonverentsil

2.1 Säästva arengu eesmärkide saavutamisele kaasa aitavate Euroopa poliitikavaldkondade kaardistamine

Täielik ülevaade sellest, kuidas aitavad Euroopa poliitika ja meetmed kaasa säästva arengu eesmärkide saavutamisele ELi siseselt ja ELi välistegevuse kaudu, on esitatud käesolevale teatisele lisatud komisjoni talituste töödokumendis. Kõigi 17 säästva arengu eesmärgi puhul on esitatud kokkuvõtte Euroopa Liidu kõige olulisematest meetmetest.

See kaardistamine näitab, et ELi praegune poliitika hõlmab kõiki 17 eesmärki. Mitme säästva arengu eesmärgi saavutamises mängib olulist rolli Euroopa 2020. aasta strateegia. Ehkki Euroopal on häid saavutusi ja edusamme kõigi eesmärkide alal, on selleks, et tegevuskava 2030 saaks 2030. aastaks täidetud, vaja intensiivsemat rakendamist ja täiendavaid suunatud meetmeid.

Üksikute säästva arengu eesmärkide saavutamiseks kasutatavad vahendid sõltuvad ka ülesannete jaotusest ELi ja liikmesriikide vahel.

Mõned peamised meetmed ELis, mis aitavad kaasa säästva arengu eesmärkide saavutamisele, on:

Eesmärgi 1 „Kaotada kõikjal vaesus mis tahes kujul“ puhul on Euroopa Liidu sisemine roll, kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega, peamiselt toetada liikmesriike vaesuse vähendamisel, et aidata neil saavutada Euroopa 2020. aasta strateegias määratud vaesuse alane eesmärk olukorras, kus kriis on takistanud eesmärgi poole liikumist.

Seoses eesmärgiga 2 „Kaotada nälg, saavutada toiduga kindlustatus ja parem toitumine ning toetada säästvat põllumajandust“ on ühisel põllumajanduspoliitikal kolm eesmärki, mis on endiselt äärmiselt asjakohased ja suure tähtsusega: elujõuline toidutööstus, loodusvarade säästev majandamine ja kliimameetmed ning tasakaalustatud territoriaalne areng. Samuti on reformitud ühise kalanduspoliitika eesmärk aidata kaasa jätkusuutlikule toiduainete tarnimisele säästva kalanduse ja põllumajanduse kaudu. EL toetab Euroopa enim puudust kannatavate isikute abifondi kaudu liikmesriikide meetmeid piisava koguse turvaliste ja toitvate toiduainete pakkumiseks enim puudust kannatavatele isikutele. Nimetatud poliitikavaldkondi täiendavad teadus- ja innovatsioonimeetmed toidu- ja toitumisalase kindlustatuse valdkonnas, näiteks FOOD 2030.

Eesmärgi 3 „Tagada kõikidele vanuserühmadele hea tervis ja heaolu“ puhul täiendab EL liikmesriikide meetmeid õigusaktide ja muude algatustega, mis on seotud rahvatervise, tervisesüsteemide ja keskkonnaga seotud terviseprobleemidega (k.a õhu kvaliteet, kemikaalid ja jäätmed). Tervis on oluline nii inimeste isikliku heaolu kui ka jätkusuutliku majanduse vormimise jaoks, sest see on olulisim tegur tööjõus osalemise määra ja tootlikkuse tõstmiseks¹¹. Komisjon aitab liikmesriikidel saavutada säästva arengu eesmärgid, eelkõige vähendades suuremust krooniliste haiguste tõttu, tagades kvaliteetse tervishoiuteenuse, tugevdades suutlikkust hoida ära ja hallata globaalseid ohte tervisele (sh ravimiresistentsus), kõrvaldades HIVi/AIDSi ja tuberkuloosi (ja vähendades hepatiidi levikut) ning rakendades tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsiooni.

¹¹ Peatselt avaldatav „OECD/EU's Health at a Glance: Europe 2016“ (Ülevaade Euroopa tervisest 2016) näitab, et ehkki oodatav eluiga ELis on kasvanud 1990ndate algusest keskmiselt 7 aastat, ei ole mitmes ELi riigis tervena elatud aastate arv suurenenud.

Eesmärgi 4 „Tagada kõikidele kaasav ja õiglane kvaliteetne haridus ning elukestva õppe võimalused“ raames on EL püstitanud strateegia „Euroopa 2020“ peamised eesmärgid koolist väljalangenute ja kolmanda taseme hariduse saamise alal. EL suunab oskuste tegevuskava, vastastikuse õppe ja kogemuste vahetamise strateegilise raamistiku „Haridus ja koolitus 2020“ ning programmi „Erasmus+“ kaudu oma jõupingutusi liikmesriikide toetamiseks hariduse ja koolituse kvaliteedi tõstmisel, et tagada noortele võimalused.

Seoses eesmärgiga 5 „Saavutada sooline võrdõiguslikkus ning suurendada naiste ja tütarlaste mõjuvõimu“ on sooline võrdõiguslikkus päris Euroopa integratsiooni algusest peale sätestatud ELi poliitilises ja õigusraamistikus, ning uue poliitika väljatöötamisel võetakse arvesse püsiva soolise ebavõrdsuse kõrvaldamise vajadust. Samuti on ELi sotsiaalmeetmete kava ja ühtekuuluvuspoliitika keskmes eesmärk 10 „Vähendada ebavõrdsust nii riikide sees kui ka nende vahel“.

Oluline tegur praeguse ja tulevaste põlvete elukvaliteedi jaoks on keskkonnakaitse. Mitmel säästva arengu eesmärgil on oluline keskkondlik mõõde, sh eesmärk 6 „Tagada kõikidele joogivesi ja kanalisatsioon ning veevarude säästev majandamine“, eesmärk 14 „Kaitsta ja kasutada säästvalt ookeane, meresid ja mere elusressursse, et saavutada säästev areng“ ja eesmärk 15 „Kaitsta ja taastada maismaa ökosüsteeme ning propageerida nende säästvat kasutamist; majandada metsi säästvalt, võidelda kõrbestumisega ning peatada ja pöörata ümber pinnase halvenemine ja bioloogilise mitmekesisuse hävimine“. Keskkonna seisundi paranemisele Euroopas viimastel aastakümnetel on aidanud kaasa ELi õigusaktid, mis pakuvad kõrget kaitsetaset sellistes valdkondades nagu vee kvaliteet ja looduskaitse. Linnudirektiiv ja elupaikade direktiiv kaitsevad ökosüsteeme ning oluline saavutus on olnud Natura 2000 võrgustiku kaitsealade laienemine 18 %ni ELi pindalast. On vaja täiendavaid jõupingutusi, et saavutada sellised ELi eesmärgid nagu bioloogilise mitmekesisuse hävimise peatamine aastaks 2020 ja vähemalt 15 % degradeerunud ökosüsteemide taastamine. Ehkki Euroopa kalavarud on ülepüügi tõttu kannatada saanud, taastuvad paljude kalaliikide varud praegu tänu tugevalt teaduspõhisele ühisele kalanduspoliitikale. Hiljuti vastu võetud ühisteatistes rahvusvahelise ookeanide majandamise kohta¹² on nimetatud meetmed ookeanide turvalisuse, puhtuse ja säästva majandamise tagamiseks.

EL, olles ikka veel silmitsi paljude looduskapitaliprobleemidega, täiendab oma seadusandlikku lähenemisviisi muude poliitikavaldkondadega, mis on mõeldud selleks, et „tagada säästev tarbimine ja tootmine“ ehk säästva arengu eesmärgiga 12. Siin püütakse ressursitõhususe ja ringmajanduse meetmetega lahutada majanduskasv ressurside kasutamisest ja keskkonna degradeerumisest. Säästev kasutamine nõuab ka tarbijapoliitikat, mis suurendab teadlikkust ja võimaldab tarbijail teha informeeritud valikuid, mis aitavad kaasa säästvusele.

Energeetika ja kliima valdkonna eesmärkide 7 „Tagada taskukohane, usaldusväärne, säästev ja kaasaegne energia kõikidele“ ja 13 „Võtta kiiresti meetmeid kliimamuutuste ja nende mõjuga võitlemiseks“ raames on EL püstitanud 2030. aastaks kõrgelennulised eesmärgid vähendada kasvuhoonegaaside heiteid, parandada energiatõhusust ja suurendada taastuvenergia kasutamise osatähtsust. Peale selle on võetud poliitiline kohustus kasutada vähemalt 20 % ELi eelarvest kliimameetmeteks. Komisjon on juba esitanud ettepaneku selle

¹² JOIN(2016) 49 final

kohta, kuidas vähendada kasvuhoonegaaside heiteid kõigis majandussektorites,¹³ ning oodata on algatustepaketti kiirendamiseks üleminekut puhtale energeetikale. Nimetatud pakett keskendub energiatõhususe ja taastuvate energiaallikate eesmärgi täitmisele, et luua energialiit ja eriti kliima- ja energiapoliitika raamistik 2030. See aitab suurendada töökohtade arvu ja kiirendada majanduskasvu ning parandada kiiresti reaalmajanduse seisu.

Sotsiaal-majanduslikust küljest püüdleb aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020“ säästva arengu eesmärgi 8 „Toetada jätkusuutlikku, kaasavat ja säästvat majandusarengut ning tagada kõikidele inimestele inimväärne töö“ täitmiseks saavutada 20-64 aastaste earühma 75 % tööhõive. 2015. ja 2016. aastal tugevnes tööturu elavnemine, kusjuures enamik näitajaid paranes märgatavalt. 20-64 aastaste earühma tööhõive määr kasvas 2015. aastal ELis 0,9 protsendipunkti ja tõusis 2016. aasta teises kvartalis 71,1 %ni, ületades sellega kriisieelset 70,3 % taset samal ajal 2008. aastal¹⁴. Ehkki ebavõrdsus tööturul liikmesriigiti väheneb, on see kriisieelse ajaga võrreldes siiski suur, ning mitmes liikmesriigis püsivad noorte ja puudega inimeste tööpuudusega seotud probleemid.

Eesmärgi 9 „Ehitada vastupidav taristu, toetada kaasavat ja säästvat industrialiseerimist ning innovatsiooni“ raames hõlmab Euroopa investeerimiskava strateegilisi investeringuid sellistes tähtsates valdkondades nagu taristu, teadusuuringud ja innovatsioon ning väikeettevõtete riski finantseerimine. Taristusse ning teadusuuringutesse ja innovatsiooni investeerivad ka Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid¹⁵. Euroopa ühendamise rahastust rahastatakse töökindlaid võrke ja taristuid transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika valdkonnas. Praktiliselt kõiki säästva arengu eesmärke toetavad teadusuuringud ja innovatsiooni rahastatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ kaudu. Euroopa 2016. aasta innovatsioonitegevuse tulemustabel näitab, et ELi tootlikkus on ikka veel oluliselt ees paljude kolmandate riikide omast ja meie ees on väljakutse seda edumaad säilitada.

Mis puutub eesmärgi 11 „Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, vastupidavaks ja säästvaks“, siis on ELi linnad eesotsas Stockholmi, Viini, Londoni, Frankfurti ja Hamburgiga viis kõige jätkusuutlikumat linna maailmas¹⁶. Euroopa Liidu linnade tegevuskava on komisjoni, liikmesriikide ja Euroopa linnade ühine algatus Euroopa ja riikide poliitika linnamõõtme tugevdamiseks. Kooskõlas ÜRO uue linnade tegevuskavaga tugevdab EL linnakeskkonna vastupanuvõimet katastroofide ja kliimaga seotud ohtude ärahoidmise kaudu. ELi linnapeade kliima- ja energiapakt on alt üles suunatud piirkondlik meede integreeritud tegelemiseks kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohandumise ning turvalise, säästva ja taskukohase energia kättesaadavaks tegemiseks.

Seoses eesmärgiga 16 „Toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, et saavutada säästev areng; tagada õiguskaitse kõikidele ning luua kõikidel tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid“ on paigas ELi poliitika ja õigusaktid, milles on sätestatud paljud

¹³ COM (2016) 500

¹⁴ Eurostati andmed

¹⁵ Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid (ESIF) on kolm ühtekuuluvuspoliitika fondi (s.o Euroopa Regionaalarengufond (ERF), Ühtekuuluvusfond, Euroopa Sotsiaalfond (ESF)), Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfond (EMKF).

¹⁶ Arcadis, Sustainable Cities Index 2016 (2016)

Euroopa Liidu lepingul ja ELi põhiõiguste hartal põhinevad aluspõhimõtted, mis ulatuvad kaugemale säästva arengu eesmärgi 16 kõrgelennulistest tegevustest.

Eesmärgi 17 „Tugevdada tegevuskava rakendamise meetodeid ja taaselustada säästva arengu alane ülemaailmne partnerlus“ raames hakkab komisjon tihedas koostöös liikmesriikidega rakendama tegevuskava, kehtestades võimaldava poliitika, kaasates rakendamiseks piisavad rahalised vahendid kõigist allikatest, k.a erasektorist, arendades suutlikkust, teadust, tehnoloogiat ja innovatsiooni ning kaubandust, tagades poliitika järjekindluse, moodustades partnerlusi täitmise tugevdamiseks. Strateegia „Kaubandus kõigile“,¹⁷ mis võeti vastu kohe pärast ÜRO tegevuskava 2030, kohustab ELi kasutama vastutustundlikku kaubandus- ja investeerimispoliitikat kui säästva arengu eesmärkide rakendamise vahendit, mis aitab võimendada töökohtade loomist, jätkusuutlikku majanduskasvu ja investeerimist Euroopas ja maailmas.

Peale selle täiendab mitu ELi rahastamisvahendit Euroopa poliitikat ja meetmeid ning annab üldplaanis panuse säästva arengu eesmärkide saavutamisse. Näiteks on ühtekuuluvuspoliitika Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kaudu ELi peamine investeerimispoliitika, mille eesmärk on saavutada majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus, vähendades ebavõrdsust erinevate piirkondade arengutasemetel vahel. See annab aastatel 2014–2020 Euroopa 2020. aasta strateegia ja mitmesugusteks arenguvajadusteks kõigis ELi piirkondades 350 miljardit eurot. Ka ELi teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020“ on valdkondadeülene ja rahastab projekte, mis toetavad mitmeid säästva arengu eesmärke. EL tagab mitmel viisil rahastamisvahendite ja poliitikavaldkondade vahelisi koostoimeid.

2.2. Komisjoni 10 prioriteedi panus tegevuskavasse 2030

Praeguse komisjoni poliitiline tegevuskava keskendub pärast arutelusid Euroopa Parlamendiga ja inspireerituna Euroopa Ülemkogu „Liidu strateegilisest tegevuskavast muutuste aegadel“ töökohtade loomisele, majanduskasvule, õiglusele ja demokraatlikele muutustele. Tegevuskava kümme prioriteeti on seotud Euroopa peamiste probleemidega. Paljud säästva arengu eesmärgid on tihedalt põimunud nende probleemide ja komisjoni eesmärkidega kümne prioriteedi raames.

Järgnevas jaos võetakse kokku säästva arengu eesmärkide ja kümne prioriteedi kõige olulisemad koostoimed. Säästva arengu eesmärkide ja komisjoni kõrgeimate prioriteetide koostoimete täielik ärakasutamine tagab tugeva poliitilise omavastutuse ja hoiab ära säästva arengu eesmärkide rakendamise poliitilises vaakumis.

Peale selle vaadeldakse punktis 2.3 kõige olulisemaid kohustusi ELi välistegevuse raames, mis hõlmavad kaubandust käsitlevat prioriteeti 6 ja tugevamat globaalset rolli käsitlevat prioriteeti 9.

Enamik prioriteedi 1 „Uus hoog töökohtade loomisele ning majanduskasvu ja investeringute edendamisele“ raames tehtavast tööst on otseselt suunatud erinevate säästva arengu eesmärkide saavutamisele ja peamiste Euroopa ees seisvate jätkusuutlikkusprobleemide lahendamisele.

¹⁷ COM(2015) 497 final

EL on globaalsest majandus- ja finantskriisist saadik kannatanud kõrge tööpuuduse, investeerimislõhe ja konkurentsivõimetuse all. Probleemiks on endiselt vaesus ja ebavõrdsus. Euroopa sotsiaalne mudel ei ole tulevikus jätkusuutlik, kui majanduskasv jääb praegusele tasemele. Vananevas ühiskonnas, kus praegu toetab ELis keskmiselt 2 aktiivset inimest ühte passiivset,¹⁸ suurenevad pensionikohustused paljudes liikmesriikides märkimisväärselt,¹⁹ samal ajal, kui noorte töötuse näitajad jäävad kõrgeks.

Seepärast on alates praeguse komisjoni ametiaja algusest olnud kõige prioriteetsemaks hoo andmine töökohtade loomisele, majanduskasvule ja investeerimisele. Euroopa sotsiaal-majandusliku arengu viimase 60 aasta edukust on vaja pikendada jätkusuutliku töökohtade loomisega, et luua tulevastele põlvkondadele võimalusi ja parandada sotsiaalseid tulemusi, vähendades vaesust ja ebavõrdsust. See tagab Euroopa pikaajalise konkurentsivõime globaalses majanduses, säilitades samal ajal Euroopa elulaadi.

Globaalses konkurentsikeskkonnas, kus EL ei peaks võistlema madalate palkadega, on jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu tagamiseks äärmiselt oluline investeerida **haridusse ja koolitusse (säätva arengu eesmärk 4)** ning noortesse. Põhikompetents kuulub liikmesriikidele, kuid nende toetamiseks tuleb võtta täielikult kasutusse kõik ELi tasandi vahendid, nagu Erasmus+ ja ühtekuuluvuspoliitika. Euroopa heaolu ja elustiili aluseks on Euroopa suurim väärtus – inimesed. Aastatel 2010–2014 vähenes investeerimine haridusse ja koolitusse ELis kokku 2,5 %²⁰. Oluline on arukas investeerimine, mis tõstab oskuste kvaliteeti ja tugevdab haridus- ja koolitussüsteemide tulemuslikkust. Komisjon võtab oma tähelepanu alla hariduse moderniseerimise, praktika kvaliteedi ning kõrgkooli lõpetanute seire lõpetamisejärgsel aastal. Tugevdatakse noortegarantiid kui noortesse, nende oskustesse ja nende esimestesse karjäärisammudesse investeerimise vahendit.

Euroopa investeerimiskava²¹ (näiteks **säätva arengu eesmärgid 8, 9, 12, 13**) on mõeldud 500 miljardi euro ulatuses täiendavate investeeringute kaasamiseks reaalmajandusse 2020. aastaks Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI) kaudu. Investeerimine sellistesse strateegilistesse sektoritesse, nagu haridus, tervishoid, veevarustus, energeetika, transpordi ja muu taristu, tööstus ja põllumajandus, ning selliste tulevikku suunatud algatuste edendamine, nagu taastuvenergia, ringmajandus ning kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohandumine, on olnud EFSI tegevuse esimese etapi edukuse oluline osa. Teise etapi, EFSI 2.0²² jaoks on komisjon teinud ettepaneku sihtotstarbeliste kliimamuutuse projektide kvantitatiivse eesmärgi (40 %) kohta. Kõrgeima tasandi teavitustegevus edendab tulevikkuvaatavaid ettepanekuid mitte üksnes kliimaeesmärkide saavutamiseks, vaid ka laiemate jätkusuutliku majanduskasvu projektide kasutuselevõtmise tagamiseks. Peale selle lihtsustab uus ettepanek oluliste rahastamisallikate, nagu Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid, kombineerimist, et toetada jätkusuutlikku majanduskasvu mitmes sektoris kogu ELis.

¹⁸ Eurostati andmed

¹⁹ 2015. aasta aruanne rahvastiku vananemise kohta: ELi 28 liikmesriigi majanduslik ja eelarveprognoos (2013–2060)

²⁰ 2016. aasta hariduse ja koolituse valdkonna ülevaade

²¹ COM (2014) 903 final

²² COM (2016) 581 final

Ringmajandus (säätva arengu eesmärgid 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15) pakub märkimisväärse arvu uute töökohtade loomise ja majanduskasvu potentsiaaliga ning säästvat tarbimist ja tootmist stimuleerivat ümberkujundavat tegevuskava. Keskendumine ressursitõhususele ja jäätmete minimeerimisele kiire globaalse ressurside vähenemise taustal annab ELile konkurentsieelise ja stimuleerib innovatsiooni. See loob kõigil oskustasanditel uusi sotsiaalse integratsiooni võimalustega töökohti. Üleminek ringmajandusele pakub Euroopale võimalust moderniseerida oma majandust, muutes selle tulevikukindlamaks, keskkonnasäästlikumaks ja konkurentsivõimelisemaks. Ringmajandus aitab ka vähendada CO₂-heidete taset ja säästa energiat, samuti vähendada õhu, pinnase ja vee saastatust. Nagu kinnitab komisjoni 2017. aasta tööprogramm, püsib 2015. aasta ringmajanduse tegevuskava rakendamine tähtsal kohal komisjoni päevakorras.

Euroopa ringmajanduse seireraamistik valmib 2017. aastal. Ringmajandusse investeerimise suurendamiseks luuakse ringmajanduse rahastamise toetamise platvorm. Veel üks 2017. aasta uus algatus on igakülgne plastistrateegia, mille eesmärk on parandada plasti ringlussevõtu ja taaskasutuse ökonoomikat, kvaliteeti ja levikut, ning vähendada (mikro)plasti lekkimist keskkonda. See aitab Euroopa tööstusel arendada tuleviku jaoks plaste, mis sõltuksid vähem fossiilkütustest ja pakuksid lahendusi globaalse **merereostuse** vähendamiseks (**säätva arengu eesmärk 14**). Käideldud reovee taaskasutuse edendamiseks sätestatakse miinimumnõuded taaskasutatavale veele (**säätva arengu eesmärk 6**). ELi toidukao ja toidujäätmete platvormi kaudu võetakse selleks, et toetada ÜRO eesmärki vähendada 2030. aastaks toidujäätmeid inimese kohta poolele, meetmeid säästvate toidusüsteemide loomiseks ja **toidujäätmete** vältimiseks (**säätva arengu eesmärk 12**). Toidu annetamise ja inimkasutuseks mittesobivast toidust sööda tootmise ning toidu parema säilivuskuupäevaga märkimise lihtsustamiseks kavandatakse sihtotstarbelisi meetmeid.

ELi keskkonnaõiguse (säätva arengu eesmärgid 6, 14, 15) rakendamine jääb oluliseks pikaajalise jätkusuutlikkuse jaoks ning see on lahutamatu laiematest majanduslikest ja ühiskondlikest probleemidest. Nagu rõhutati seitsmendas keskkonnavalas tegevusprogrammis, on meie loodusvarade baasi hooldus ja parandamine oluline ka selleks, et meie majandussektorid, nagu põllumajandus, kalandus ja energeetika saaksid osutada oma teenuseid. Komisjon tugevdab edu keskkonnaeesmärkide saavutamisel keskkonnaõiguse rakendamise läbivaatamise algatuse kaudu ja käivitab algatusi keskkonnavalase aruandluse lihtsustamiseks, õiguskaitse kättesaadavuse hõlbustamiseks ja keskkonnaeeskirjade järgimise toetamiseks liikmesriikides (**säätva arengu eesmärk 17**).

Märkimisväärset rolli 2030. aasta tegevuskavas ja igasuguses jätkusuutlikus tulevikus mängib **põllumajandus (säätva arengu eesmärk 2)**, kuna see on lahutamatult seotud selliste küsimustega, nagu töökohad, toit, õhk, kliimamuutus, vesi, pinnas ja bioloogiline mitmekesisus (**säätva arengu eesmärgid 8, 12, 6, 13 ja 15**). Seepärast jätkab komisjon tööd ja konsulteerib laialdaselt ühise põllumajanduspoliitika lihtsustamise ja ajakohastamise küsimustes, et maksimeerida selle panust komisjoni kümne prioriteedi ja säätva arengu eesmärkide saavutamisse.

Oma tööga prioriteedi 3 „Vastupidava energialiidu ja tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitika raamstrateegia“ raames on EL võtnud vastu selge 2030. aasta raamistiku ja tegeleb aktiivselt kahe asjaomase säätva arengu eesmärgi saavutamiseks.

EL on maailma suurim energia importija,²³ ja seepärast tarnehäirete suhtes haavatav. Siit tuleneb energiajulgeoleku, turgude integreerimise, energiatõhususe ning kohalike energiaallikate, eelkõige taastuvate kasutamise olulisus, et vähendada sõltuvust välistarnijatest, vähendades samal majanduse CO₂-heiteid ja stimuleerides uusi ärisektoreid. Euroopa peab tegema õigeid valikuid, kuna üleminekut vähese CO₂-heitega majandusele raskendab killustatud energiaturgudest tulenevad majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnakulud. **Energialiidu** eesmärk on tagada ettevõtjaile ja kodumajapidamistele taskukohane, turvaline ja säästev energia (**säästva arengu eesmärk 7**). Energialiit edendab nende eesmärkide saavutamiseks energiaalast koostööd ja integratsiooni. Selle ELi strateegia keskmes on eelkõige taastuvad energiaallikad ja energiatõhusus, kuna need mängivad üha tähtsamat rolli kliimamuutuse probleemide lahendamisel, parandades samal ajal energiajulgeolekut ja tugevdades ELi tööstuslikku ja tehnoloogilist juhtpositsiooni.

2015. aasta Pariisi kokkulepe on ajalooliselt oluline verstapost ülemaailmses **kliimamuutuse** vastases võitluses (**säästva arengu eesmärk 13**); see on edusamm maailma jaoks, mis kinnitab ELi liikumist vähese CO₂-heitega ja kliimamuutustele vastupanuvõimelise majanduse suunas. EL on püstitanud kõrgelennulise ja kõiki majandussektoreid hõlmava eesmärgi, mille kohaselt tuleb 2030. aastaks vähendada kasvuhoonegaaside heidet vähemalt 40 %. Kõnealune eesmärk põhineb üleilmsetel prognoosidel, mis on kooskõlas Pariisi kokkuleppe keskpiika perioodi sihiga. EL jätkab eeskuju andmist ja õiguspoliitiliste meetmete võtmist, et vähendada heiteid, tugevdada kliimamuutustega kohanemist ja katastroofiohu juhtimist, samuti meetmete võtmist avaliku sektori ja erainvesteeringute tegemist kõigi oluliste sektorite innovatsiooni ja moderniseerimisse soodustavate tegurite valdkonnas. Väheste heidetega liikuvuse strateegia aitab saavutada konkurentsivõimelist ja ressursitõhusat transpordisüsteemi. Lennunduse ja laevanduse valdkonnas mängis EL juhtrolli käesoleval aastal saavutatud globaalsetes heidete vastase võitluse lepingutes. Peetakse läbirääkimisi ettepanekute üle kiirendada üleminekut vähese CO₂-heitega majandusele kõigis ELi majandussektorites²⁴.

Prioriteedi 4 „Süvendatud ja õiglasem siseturg tugevama tööstusbaasiga“ , eriti kapitaliturgude liidu raames ühendas mitut säästva arengu eesmärki uus tulevikku vaatav lähenemisviis, mille eesmärk on tagada jätkusuutliku rahanduse edendamine.

Jätkusuutlik rahandus (säästva arengu eesmärgid 8, 9, 13, 14 ja 15) on tähtsal kohal G20 päevakorras, ning Euroopa, rahandusministrid, reguleerivad asutused ja tootmisharud uurivad aktiivselt, mida saaks selle edendamiseks veel teha. Võttes arvesse säästva arengu eesmarke, Pariisi kliimakokkulepet ning üleminekut vähese CO₂-heitega, ressursitõhusamale täiustatud? ringmajandusele, soovib EL sobitada praeguse finantssüsteemi paremini oma jätkusuutlik majanduskasvu ja investeerimispoliitikaga. Selles kontekstis püstitab **kapitaliturgude liit** konkreetsed algatused näiteks roheliste võlakirjade, pikaajaliste investeeringute või pankasid käsitlevate õigusaktidega seotud usaldusjärelvalve aspektide alal. Peale selle on suurema läbipaistvuse tagamiseks investoritele paigas mittefinantsilise ja mitmesuguse teabe (sh keskkonnaküsimused, sotsiaalsed ja töötajatega seotud aspektid, inimõiguste austamise, korruptsioonivastase võitluse, altkäemaksu andmise ja/või võtmise ja muud küsimused) avalikustamise süsteem. ELi järjekindla jätkusuutliku rahanduse strateegia väljatöötamine

²³ Eurostati ja Rahvusvahelise Energiaagentuuri andmed

²⁴ COM(2015) 337, COM(2016) 482 ja COM(2016) 479

aitab selgitada välja ja järjestada viisid, kuidas ELi finantspoliitika reform saab võimaldada ja kindlustada (riikliku ja era)kapitali voogu jätkusuutlikesse investeringutesse.

Esimese sammuna moodustab komisjon kõrgetasemelise eksperdirühma nõustama üldise ja kõikehõlmava ELi jätkusuutliku rahanduse strateegia väljatöötamisel, pöörates erilist tähelepanu probleemidele finantssüsteemis, mida tingivad kliima- ja keskkonnoahud ning vajadusele rakendada finantsturud nende probleemide lahendamisse. Eksperdirühm hakkab lisaks arutama, kuidas saaks asjaomaseid soovitusi laiendada muudesse jätkusuutlikkuse mõõtmetesse. See peaks võimaldama ELil säilitada rahvusvaheline juhtpositsioon jätkusuutlike turgude arendamises. Komisjon teeb kokkuvõtte sellest tööst 2017. aastal kapitaliturgude liidu vahearuandes.

Prioriteedi 5 „Tihedam ja õiglasem majandus- ja rahaliit“ raames aitavad eelkõige Euroopa sotsiaalõiguste sammas ja ettevõtja sotsiaalne vastutus lahendada 21. sajandil töös esiletulevaid probleeme, nagu nõuavad säästva arengu eesmärgid.

Kiirete majanduslike, tööturu, sotsiaalsete, demograafiliste ja tehniliste muutuste kontekstis on kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu, tööhõive ja inimväärse töö teemad (**säästva arengu eesmärk 8**) Euroopa jaoks asjakohasemad kui iial varem. **Euroopa sotsiaalõiguste sammas** püüab panna sotsiaalse õigluse kriisi järellainetuses ELi poliitika keskmesse. Rida olulisi tööhõive- ja sotsiaalpoliitika rakendamise põhimõtteid aitab võtta arvesse uusi paremaid majanduslikke, sotsiaalseid ja demograafilisi suundumusi. Üks inimkapitali tööviljakust ja tööturul osalemist parandav element on tervishoid. Parandades sotsiaalset ja tööturu sidusust, eelkõige euroalal, aitab sammas saavutada **säästva arengu eesmäärke 1, 3 ja 10**.

Peale selle innustavad ELi meetmed **ettevõtja sotsiaalse vastutuse ja vastutustundliku ettevõtluse** valdkonnas erasektorit aitama kaasa sotsiaalsete ja keskkonnoalaste eesmärkide saavutamisse, edendades sellega tasakaalustatud ja jätkusuutlikku majanduskasvu ning sotsiaalsete õiguste kaitset (**säästva arengu eesmärk 8**). ELi poliitika aitab globaalsete tarneahelate koguulatuses kaasa jätkusuutlikematele tavadele metsamajanduses, parematele töö- ja keskkonnatingimustele tekstiilitööstuses ja laevade ringlussevõtus, võitlusele ebaseadusliku kalapüügi ning konfliktimineraalide ja ohustatud liikidega kauplemise vastu. Komisjon intensiivistab oma tööd vastutustundliku ettevõtluse valdkonnas, keskendudes konkreetsetele meetmetele praeguste ja tulevaste sotsiaalsete, keskkonnoalaste ja juhtimisprobleemide lahendamiseks, toetudes komisjoni 2011. aasta ettevõtja sotsiaalne vastutuse strateegias kirjeldatud põhiprintsiipidele ja poliitilisele lähenemisviisile.

Prioriteet 7 „Vastastikusel usaldusel põhinev õigusruum ja põhiõigused“ hõlmab jätkuvaid poliitilisi jõupingutusi seoses õiguse ja soolise võrdõiguslikkusega seotud säästva arengu eesmärkidega.

Õigusriigi põhimõtte järgmiseks ja liidu põhiväärtuste tagamiseks on vaja tõhusat **kohtusüsteemi (säästva arengu eesmärk 16)**. Hea kohtusüsteem on oluline ka ettevõtlust soodustava keskkonna seisukohast. EL innustab liikmesriike parandama Euroopa poolaasta – ELi iga-aastase majanduspoliitika koordineerimise raames nende riiklike kohtusüsteemide tulemuslikkust.

Sooline võrdõiguslikkus (säästva arengu eesmärk 5) on üks Euroopa Liidu põhiväärtustest, mis sai alguse 1957. aastal koos Rooma lepingus sätestatud põhimõttega „võrdne palk võrdse

töö eest“. Täna on aktiivne poliitika endiselt vajalik, et kasutada paremini ära naiste andeid ja parandada naiste osalust tööturul, nende majanduslikku iseseisvust, palku ja pensione, võrdõiguslikkust juhtivatel ametikohtadel, võidelda sool põhineva vägivalla vastu ja tagada suurem sooline võrdõiguslikkus meie välistegevuses. Viimaste aastate edusammudest väärib märkimist kõigi aegade kõrgeim naiste tööhõive määr (2016. aasta teises kvartalis 65,3 %) pärast 2008. aastal registreeritud 62,8 %, ²⁵ ehkki sooline erinevus tööhõives püsib. Aastatel 2003–2016 tõusis naiste osa ELi suurimate börsil noteeritud äriühingute juhatustes 8,5 %lt 23 %le ²⁶. Probleemid palga- ja pensionilõhega on endiselt suured – palkade ja pensionide sooline erinevus ei näita vähenemise märke. Ehkki naiste haridustase on kõrge, maksti neile 2014. aastal töötunni eest ikka veel 16,7 % vähem kui meestele ja nende pension on meeste omast keskmiselt 40 % madalam ²⁷. Oma „Strateegilises kohustuses soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks aastatel 2016–2019“ kohustus komisjon jätkama soolise võrdõiguslikkusega tegelemist prioriteetsetes valdkondades ning 2017. aastal esitleb ta algatust meeste ja naiste parema töö- ja eraelu tasakaalu edendamiseks.

Pagulas kriisi kontekstis toetab prioriteet 8 „Uue rändepoliitika suunas“ edusamme seoses mitme säästva arengu eesmärgiga.

Maailmas on praegu enim pagulasvooge pärast teist maailmasõda, kogu maailmas on rohkem kui 65 miljonit sundümbervasustatud ²⁸. Seoses sellega on vaja uut igakülgset rändepoliitikat, mis edendaks seaduslikke rändekanaleid ja võitleks ebaseadusliku rände voogude vastu, päästes sellega elusid, säilitades inimväärikust, aidates toetada majanduskasvu ja vähendada ebavõrdsust (näiteks **säästva arengu eesmärgid 1 ja 10**). Rände haldamine on jagatud vastutus ja seda mitte üksnes ELi liikmesriikide vahel, vaid ka seoses kolmandate transiidi- ja päritoluriikidega. Euroopa rände tegevuskava ²⁹ ja selle järelmeetmed, k.a uus partnerlusraamistik koostöö tegemiseks konkreetsete päritolu- ja transiidiiriikidega, ³⁰ võimaldavad sellist terviklikku lähenemisviisi, mis põhineb põhiõiguste austamisel, usaldusel, solidaarsusel ja vastastikusel vastutusel.

2.3. Euroopa Liit kui pühendunud rahvusvaheline partner tegevuskava 2030 edendamisel

Tegevuskava 2030 lähenemisviis on täies kooskõlas **ELi välistegevuse** eesmärkidega, sh säästva arengu edendamine ³¹. Euroopa Liidu üldises välis- ja julgeolekupoliitika strateegias ³² on sätestatud ELi välistegevuse strateegiline juhtimine ja toodud välja selged seosed 2030. aasta tegevuskavaga. Selles rõhutatakse tervikliku lähenemisviisi lähenemisviisi olulisust ELi välistegevuses ning vajadust ELi integreeritud lähenemisviisi järele, et suurendada ELi mõju reageerimisel vägivaldsetele konfliktidele ja kriisidele ning nende ärahoidmisel, ja parandada

²⁵ Eurostati andmed

²⁶ http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-decision-making/database/business-finance/supervisory-board-board-directors/index_en.htm

²⁷ Eurostati andmed

²⁸ ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet (UNCHR), „Ülemaailmsed suundumused: elanikkonna sundümbervasustamine 2015. aastal“ (2015)

²⁹ COM (2015) 240

³⁰ COM (2016) 385

³¹ Vt Euroopa Liidu lepingu artikli 21 lõike 2 punkt d.

³² Euroopa Liidu üldine välis- ja julgeolekupoliitika strateegia „Ühtne visioon, ühine tegevus: tugevam Euroopa“, juuni 2016

ELi ja tema liikmesriikide sidusust. Säästva arengu eesmärgid on kogu üldise strateegia edendamiseks tehtava töö valdkondadeülene mõõde³³. Üldine strateegia rõhutab, et meie julgeoleku ja meid ümbritsevate piirkondade, k.a ELi laienemisprotsessis osalevate ja naaberriikide heaolu on otseses seoses. Säästva arengu eesmärkidele viitamine, riikide ja kogukondade vastupanuvõime edendamine kõigil tasanditel aitab edendada stabiilsust ja säästvat arengut kogu maailmas, tugevdades samal ajal Euroopa enda julgeolekut ja heaolu.

ELi laienemispoliitika raames jätkatakse jõupingutuste koondamist eelkõige õigusriigi põhimõtte, julgeoleku, põhiõiguste, demokraatlike institutsioonide ja avaliku halduse reformi, aga ka majandusarengu ja konkurentsivõimega seotud küsimustele. Need põhimõtted Kopenhaageni kohtumise jaoks ja Madridi liikmesuse kriteeriumid on täies kooskõlas tegevuskava 2030 põhimõtetega.

Läbivaadatud **Euroopa naabruspoliitikas** (2015) võeti kasutusele diferentseeritud partnerlussuhted naaberriikidega ja nende peamine eesmärk on stabiilsus. See annab ELile vajalikud vahendid, et teavitada partnerriike julgeoleku, vastupanuvõime suurendamise, hea valitsemistava, demokraatia ja inimõiguste, majanduse arendamise, ühenduvuse, energeetika ja liikuvuse küsimustest ning toetada seega säästvat arengut.

ELi meetmetel on eriline koht **kriiside ärahoidmise, haldamise ja lahendamise** toetamises kogu maailmas tänu tema ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika missioonidele, märkimisväärsele rahalisele panusele Aafrika rahutagamisrahastusse ja hiljutisele ettepanekule toetada uue julgeolekusektori reformi strateegilise raamistiku kaudu suutlikkuse arendamist julgeoleku ja arengu valdkonnas³⁴. EL edendab laiemat julgeolekukontseptsiooni, mis hõlmab kaasavaid ja usaldusväärseid institutsioone kõigil tasanditel.

EL võitleb **õigustepõhise lähenemisviisi** eest arengukoostööle, mille rakendamine on säästva arengu eesmärkide saavutamiseks ülioluline. See lähenemisviis hõlmab kõiki inimõigusi ja edendab kaasamist ja osalust, diskrimineerimiskeeldu, võrdsust ja võrdseid võimalusi, läbipaistvust ja vastutust. Sooline võrdõiguslikkus on ELi väärtuste tuum ja see kantud tema õigus- ja poliitilisse raamistikku. EL edendab naiste õigusi, soolist võrdõiguslikkust ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamist kui kõigi välistegevuse valdkondade prioriteeti.

Keskset rolli tegevuskava 2030 rakendamises mängib **ELi arengupoliitika**. Maailma suurima arendajana on ELil ja tema liikmesriikidel märkimisväärne mõju säästva arengu eesmärkide saavutamisele kogu maailmas. Seepärast esitab komisjon koos käesoleva teatisega **uue Euroopa arengukonsensuse**³⁵ ettepaneku, mis kajastab tegevuskava 2030 terviklikku lähenemisviisi. Uue konsensuse ettepanekuga püütakse peamise eesmärgina saavutada vaesuse kaotamist, integreerides süstemaatiliselt sotsiaalset, majanduslikku ja keskkondlikku mõõdet, ning tugevdades sidemeid arengu- ja julgeoleku-, humanitaar ja integratsiooniküsimuste vahel.

Uue Euroopa konsensuse ettepanek kujutab endast ka põhimõttelist muutust rakendusvahendites. Palju suuremate summade kaasamine, mis on vajalik säästva arengu eesmärkide rahastamiseks, kombineerides abi kodumaiste vahenditega ja võimendades erainvesteeringuid, jääb väljapoole rahvusvahelise arenguabi tavapärase kohaldamisala. Selles

³³ Nõukogu järeldused Euroopa Liidu üldise välis- ja julgeolekupoliitika strateegia järelevalve kohta (lõige 5), 17. oktoober 2016

³⁴ JOIN (2016) 31 final

³⁵ COM (2016) 740

rõhutatakse ka hea siseriikliku ja rahvusvahelise poliitika, sh ühtekuuluvuspoliitika rolli. Hiljutine ettepanek **Euroopa välisinvesteeringute kava kohta**³⁶, mis põhineb Euroopa investeerimiskava edukal kogemusel, on hea näide sellest lähenemisviisist rakendusvahenditele.

Uue Euroopa arengukonsensuse ettepanekus pakub komisjon välja uue viisi tööks partnerriikidega ja soovib tagada koos liikmesriikidega suurema sidususe, täiendavuse ja tulemuslikkuse alates ühisest programmitööst kuni ühismeetmeteni. On ilmne vajadus edendada diferentseeritumaid **partnerlusi** kooskõlas meie partnerite arenguteede ja -vajadustega, pannes tähele kõige vaesemaid ja haavatavamaid, tunnistades samal ajal enam arenenud arenguriikide olulisust säästva arengu eesmärkide saavutamiseks. Teatis tulevikusuhete kohta Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühmaga seoses **Cotonou lepingu järgse raamistikuga**³⁷, mis võeti vastu koos käesoleva teatisega, on selle kohandatud partnerluse lähenemisviisi oluline näide.

ELi humanitaarabi mängib olulist rolli elupäästva abi andmisel, aitab vähendada haavatavust ja kaitsta inimväärikust. Äärmise ja kroonilise vaesuse kontsentreerumisele ebakindlatesse riikidesse lisanduvad sageli korduvad loodusõnnetuste ja laastavate konfliktide tsüklid, mis põhjustavad üha raskemaid humanitaarolukordi, mis panevad arengutulemused üha suuremasse ohtu, ja mõjutavad negatiivselt tervete piirkondade ja kogukondade stabiilsust. EL on kõige haavatavamate kogukondade vastupanuvõime tugevdamise esirinnas. Ta püüdleb tulemuslikumate koostööviiside poole, mis ühendaks humanitaarmed, pikaajalise arengukoostöö ja jooksva poliitiline koostöö, aidates nii kaasa vaesuse kaotamisele.

ELi kaubanduspoliitika, mis on sätestatud teatises „Kaubandus kõigile“, toetab täiel määral säästvat arengut kogu maailmas, eelkõige keskendudes kaubanduse ja arengu seosele. Sellised kaubanduslepingud nagu majanduspartnerluslepingud ja sellised kaubandusrežiimid nagu „Kõik peale relvade“ (EBA) ja laiendatud üldine soodustuste süsteem (GSP+), pakuvad säästvale arengule tugevat toetust, seostades kaubanduse arengu ja hea valitsemistavaga.

ELi välismõju ei piirdu välistegevuse päevakorraga. Paljud ELi sisemõõtmega poliitikavaldkonnad aitavad kaasa säästva arengu eesmärkide rakendamisele kogu maailmas. Seepärast on **kõigi ELi poliitikavaldkondade sidususe saavutamine** nii tähtis säästva arengu eesmärkide saavutamisele. Poliitikavaldkondade arengusidusus on oluline osa Euroopa Liidu aluslepingutes sätestatud ELi reageerimisviisist säästva arengu probleemile. Konkreetsed projektid, nagu energiaühendused Aafrikas ja Vahemere piirkonna kaudu Euroopaga, samuti ELi jooksvad meetmed jätkusuutlike globaalsete tarneahelate moodustamiseks, näiteks puidu- ja rõivasektoris, näitavad sidusa lähenemisviisi lisandväärtust.

3. KUIDAS EDENDAB EL TEGEVUSKAVA 2030 RAKENDAMIST

3.1. Juhtimine

³⁶ COM (2016) 581 final

³⁷ JOIN(2016) 52

Säästev areng nõuab terviklikku ja sektoriülest poliitilist lähenemisviisi tagamiseks, et majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid probleeme lahendatakse koos. Seega sõltub säästev areng juhtimisest ja vajab õigeid vahendeid poliitika sidususe tagamiseks nii teemavaldkondade üleselt kui ka ELi välistegevuse ja tema muude poliitikavaldkondade vahel.

Praeguse komisjoni uus täiustatud asepresidentuuriga struktuur ja selle projektipõhine lähenemisviis on oluline vahend, mis lihtsustab seda töömeetodit. Erinevaid valdkondlikke poliitilisi vaatenurki ühendavate projektirühmade eesmärk on tagada, et ühes poliitikavaldkonnas tehtavad jõupingutused tugevdavad algatusi muudes valdkondades, luues kooskõlastatuma ja vastastikku tugevdava tegevuskava. Peale selle hõlmab uus esimese asepresidendi funktsioon horisontaalset vastutust jätkusuutliku arengu eest. Esimene asepresident mängib poliitika sidususe tagamiseks koordineerivat rolli, et edendada komisjoni tööd tegevuskava 2030 aktiivsel rakendamisel.

Veel üks vahend säästva arengu integreerimiseks Euroopa poliitikasse on komisjoni **parema õigusloome vahendite** kasutamine. Kõigi komisjoni mõjuhinnangute puhul tuleb hinnata keskkonna-, sotsiaalset ja majanduslikku mõju, et jätkusuutlikkust nõuetekohaselt arvesse võtta. Järelhindamisel tuleb samuti analüüsida kõiki kolme mõõdet tugeva integreeritud lähenemisviisi abil. Karmistatud mõjuhinnangu juhised ja täiendatud menetlused, mis kinnitavad seda integreerivat lähenemisviisi, olid 2015. aastal vastu võetud parema õigusloome paketi tähtis komponent. Veel üks parema õigusloome vahendite komponent on sidusrühmade kaasamine ja avalikud konsultatsioonid, mis peavad aitama täita tegevuskava 2030 keskmes olevat kaasavusnõuet.

Euroopa poolaasta kui ELi majandusjuhtimise raamistik keskendub tugevalt saavutustele tööhõive- ja sotsiaalvaldkonnas, edendades nii jätkusuutlikumat sotsiaal-majanduslikku mudelit Euroopa Liidus.

3.2. Rahastamine

ELi eelarve, mis moodustab 1 % ELi kogurahvatulust, on investeeringueelarve, mis täiendab riikide eelarveid ja erinevaid Euroopa tasandi poliitikavahendeid ja õigusakte, et lahendada probleeme nii Euroopa kui ka rahvusvahelisel tasandil. Komisjon on juba praegu suurel määral kaasanud ELi eelarvesse ja rahastamisprogrammidesse majandusliku, sotsiaalse ja keskkondliku mõõtme, mis on säästva arengu eesmärkide keskmes. ELi 2014.–2020. aasta rahastamisprogrammide tulemusraamistik sisaldab juba praegu asjakohaseid elemente aruandluse jaoks kolme mõõtme kohta.

Ka **algatus „Tulemustele keskenduv eelarve“**³⁸ püüdleb selle poole, et iga kulutatud Euroopa maksumaksjalt tulev euro aitaks võimalikult hästi kaasa meie tuleviku paremaks muutmisele. Üleminek kulutuste mõõtmiselt tulemuste mõõtmisele – peamiselt eeskirjade järgimise tagamiselt sihipärasele tegevusele, millega saavutada maksimaalne tulemus – tagab, et ressursse kiireloomuliste vajaduste rahuldamiseks ja prioriteetidele keskendumiseks jaotatakse piisavalt paindlikult.

Euroopa investeerimiskava viitab spetsiaalselt säästva arengu eesmärkidele ja edendab sidusust ELi eelarvega. Erinevad rahastamisvahendid, nagu **Euroopa struktuuri- ja**

³⁸ http://ec.europa.eu/budget/budget4results/initiative/index_en.cfm.

investeeringufondid ning Euroopa ühendamise rahastu, on kasutusel kõrvuti **Euroopa Investeeringupanga** poolse rahastamisega selliste jätkusuutlikkuseesmärkide edendamisel nagu energiatõhusus ja puhas transport, kasutades nõutava investeeringute mahu saavutamiseks uuenduslikke rahastamisvahendeid. Samuti on võetud poliitiline kohustus kasutada vähemalt 20 % ELi eelarvest kliimameetmeteks. Peale selle eeldatakse, et **programm „Horisont 2020“** annab vähemalt 60 % oma eelarvest jätkusuutlikuks arenguks ja 35 % kliimameetmeteks. EL kui säästva arengu eesmärkide rakendamise ülemaailmne partner (**säästva arengu eesmärk 17**) on kollektiivselt kohustunud eraldama tegevuskava 2030 rakendusajal 0,7 % kogurahvatulust **ametlikuks arenguabiks**. Samuti eraldab EL kollektiivselt 0,15 % kogurahvatulust ametlikuks arenguabiks vähim arenenud riikidele lühikeses perspektiivis, suurendades seda tegevuskava 2030 rakendusaja jooksul 0,20 %ni.

Kavandades 2020. aasta järgset mitmeaastast finantsraamistikku, uurib komisjon, kuidas saavad ELi eelarved ja tulevased finantsprogrammid kõige paremini anda ka edaspidi piisava panuse tegevuskava 2030 täitmisel ja toetada liikmesriikide jõupingutusi.

3.3. Edu mõõtmine riiklikul, ÜRO piirkondade, ELi ja globaalsel tasandil

Edusammude süstemaatiline ja läbipaistev mõõtmine on äärmiselt oluline. Tegevuskavas 2030 nähakse ette jälgimine riiklikul, piirkondlikul ja globaalsel tasandil. EL koos liikmesriikidega on pühendunud aktiivse rolli mängimisele kõigil tasanditel, et maksimeerida edusamme säästva arengu eesmärkide saavutamisel, tagada vastutus kodanike ees ning tagada, et kedagi ei jäeta tähelepanuta.

Tegevuskava sisaldab 17 eesmärki ja 169 nendega seotud alameesmärki, milleks ÜRO statistikakomisjon leppis 2016. aasta märtsis kokku 230 näitajast koosneva raamistiku kui ülemaailmse seire praktilise lähtepunkti. Tegevuskava 2030 näeb ette ka seiret ÜRO piirkondade tasandil. Seireks ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) piirkonnas koostatakse tegevuskava UNECE riikidele säästva arengu eesmärkide statistika koostamiseks. Riiklikul tasandil nõuab ÜRO liikmesriikidelt, et need looksid edu mõõtmise ja aruandluse süsteemid.

Komisjon annab oma panuse säästva arengu eesmärkide poole liikumise seire, aruandluse ja läbivaatamise kaudu Euroopa Liidus. See hõlmab korrapäraselt aruandlust ELi panuse kohta tegevuskava 2030 rakendamisse ÜRO säästva arengu kõrgetasemelisel poliitilisel foorumil.

Esimese ülevaate ELi ja tema liikmesriikide seisust säästva arengu eesmärkide suhtes leiab paralleelselt käesoleva teatisega avaldatud Eurostati väljaandes³⁹. Alates 2017. aastast hakkab komisjon viima läbi üksikasjalikumalt säästva arengu eesmärkide seiret ELis, töötades selleks välja viitenäitajate raamistiku ning tuginedes komisjonis, asutustes, Euroopa välisteenistuses ja liikmesriikides toimuvale suurele jooksvale seire- ja hindamistööle.

3.4. Jagatud vastutus rakendamise eest ja suurepäraste tulemuste tunnustamine

³⁹ Eurostat, „Euroopa Liidu säästev areng – Statistiline pilk ÜRO säästva arengu eesmärkide vaatepunktist“ (2016)

Säästva arengu eesmärgid on valitsuste ja kodanikuühiskonna kõigi tasandite koostöö tegevuskava, millele on kõik ÜRO liikmesriigid alla kirjutanud. Rakendamine peab toimuma partnerluses nende kõigiga.

Käesolev teatis pakub ELile ja tema liikmesriikidele raamistikku tegevuskava 2030 rakendamiseks. EL tegutseb kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega tema ainupädevuse välistes valdkondades üksnes siis, kui eesmäärke on võimalik liidu tasandil paremini saavutada kui liikmesriikide meetmete abil. Seega on vajalik tihe koostöö liikmesriikidega ja paljusid säästvat arengut mõjutavaid probleeme peavad lahendama liikmesriigid ise, kes on loomas oma riiklikke säästva arengu eesmärkide saavutamise ning oma kodanikele ja ÜROle aru andmise raamistikke.

Tegevuskava 2030 rakendamisel konkreetse eesmärgi (**säästva arengu eesmärk 11**), aga ka tegevuskava 2030 muude linnadega seotud eesmärkide puhul on eriline roll linnade ja kohalikel asutustel. Linnad on tänapäeva majandus-, keskkonna- ja sotsiaalprobleemide keskmes. Rohkem kui 70 % ELi kodanikest elab linnapiirkondades, samal ajal, kui linnades luuakse umbes 85 % ELi SKPst⁴⁰. Need linnapiirkonnad on Euroopa majanduse vedajad ja innovaatiliste jätkusuutlike lahenduste katalüsaatorid, mis edendavad üleminekut vähese CO₂-heitega ja vastupanuvõimelisele ühiskonnale. Samal ajal on need ka kohad, kus avalduvad kõige raskemalt sellised probleemid, nagu töötus, segregatsioon, vaesus ja saastus.

Seepärast täidetakse 2016. aastal vastu võetud ELi linnade tegevuskava terviklikult koos kohalike asutustega, arvestades säästva arengu kõiki aspekte, andes panuse ka üleilmse uue linnade tegevuskava⁴¹ rakendamisse. Komisjonil on keskne roll ELi linnade tegevuskava elluviimises, pidades silmas linnade mitmekesisust ning nende kohustusi ja koostoimet laiemal territooriumiga. Selleks pakub ta oskusteavet, rakendab meetmeid ja hõlbustab mitmetasandilist juhtimisprotsessi.

Jätkusuutlikku arengut ei saa tagada üksnes avaliku sektori poliitikaga. See on kodanike, kodanikuühiskonna, organisatsioonide ja ettevõtjate ühine tegevuskava. Üha enam äriühinguid mõistavad säästva arengu eesmäärke ja näitavad nii enda kui ka Euroopa majanduse ja ühiskonna huvide üles ettevõtja sotsiaalset vastutust. Euroopa äriühingud võivad pakkuda innovaatilisi lahendusi homsetele probleemidele ning olla muutuste eestvedajad nii ELis kui ka väljaspool. Ühiskond tervikuna peab muutma jätkusuutlikkuse iga kodaniku, äriühingu ja kodanikuühiskonna osalise igapäevaste otsuste juhtpõhimõtteks.

Selleks et luua erinevaid avaliku ja erasfääri sidusrühmi ühendav dünaamiline ruum, käivitab komisjon mitmeid sidusrühmi ühendava platvormi, mille ülesanne on säästva arengu eesmärkide rakendamise järelevalve ja parimate tavade vahetamine sektoriüleselt liikmesriigi ja ELi tasandil. See platvorm võiks toimida üksteiselt õppimise keskusena, kus sidusrühmad saaksid arutada jätkusuutlikkusele suunatud meetmeid ja teavitada teisi toimuvatest edukatest algatustest. Igal aastal tunnustatakse Euroopa jätkusuutlikkuspreemiaga algatusi, millel on globaalse tegevuskava 2030 rakendamisele väga põhjalik mõju.

⁴⁰ Eurostati andmed

⁴¹ Võeti vastu 2016. aasta oktoobris Quitos ÜRO Elukeskkonnaprogrammi III konverentsil, A/CONF.226/4

4. KOKKUVÕTE

EL kui põhiväärtustel ja õiglusel põhinev projekt kiidab ÜRO säästva arengu tegevuskava 2030 kui ainulaadset võimalust jõuda paremasse tulevikku. Säästva arengu eesmärkide taga olev üldine lähenemisviis – tegutsemine inimeste, planeedi ja heaolu nimel – on täies kooskõlas Euroopa tegevuskavaga: Euroopa kaubamärk on jätkusuutlikkus. Teadlikuna planeedi piirangutest, ressursinappusest, kasvavast ebavõrdsusest ja jätkusuutliku majanduskasvu olulisusest meie sotsiaalhoolekande süsteemide säilitamise jaoks, soovime me suunata Euroopa ja maailma majanduse uuele rajale, et kinkida inimestele parem elu, tagades kõigile, ja eriti noortele, nende õiglase osa.

Tuleviku hoidmiseks tuleb teha õiged poliitilised valikud täna. Meie poliitika ja õigustiku kaardistamine näitas selgesti, et Euroopa meetmed on suunatud kõigile seitsmeteistkümnele säästva arengu eesmärgile. Peale selle on paljud säästva arengu eesmärgid Junckeri komisjoni olulisimate poliitiliste prioriteetide keskmes. Säästva arengu eesmäärke on võimalik edukalt saavutada üksnes ELi tasandil ning tema liikmesriikide poolt, kui uue poliitika puhul võetakse algusest peale arvesse jätkusuutlikkust ja sidusust, ning kui praeguse poliitika rakendamine toimub partnerluses kõigi sidusrühmadega ja kõigil tasanditel.

Komisjon on täielikult pühendunud tegevuskava 2030 täitmisele järgmiste oluliste meetmete ja juhtimise elementide kaudu:

- Komisjon kaasab säästva arengu eesmärgid ELi poliitikasse ja algatustesse, kusjuures kõigi tema poliitikavaldkondade oluline juhtpõhimõte on säästev areng. Praeguse ja uue poliitika puhul tuleks võtta arvesse säästva arengu kolme sammast, s.o sotsiaalseid, keskkonnavalaseid ja majanduslikke küsimusi. Selleks tagab komisjon oma parema õigusloome vahendite kaudu, et tema poliitika puhul oleks tagatud jätkusuutlikkus.
- Komisjon hakkab alates 2017. aastast esitama regulaarseid aruandeid ELi edusammude kohta tegevuskava 2030 rakendamisel.
- Säästva arengu edendamiseks kogu maailmas jätkab EL koostööd välispartneritega, kasutades kõiki vahendeid tema välispoliitika raames ja toetades eelkõige arenguriikide jõupingutusi.
- Komisjon koos nõukogu ja Euroopa Parlamendi kui kaasseadusandjate ja ELi eelarvapädevate institutsioonide ning muude Euroopa institutsioonide, rahvusvaheliste organisatsioonide, kodanikuühiskonna organisatsioonide, kodanike ja muude sidusrühmadega on pühendunud tegevuskava 2030 rakendamise edendamisele.
- Komisjon käivitab mitmeid sidusrühmi ühendava platvormi, mille ülesanne on säästva arengu eesmärkide rakendamise järelevalve ja parimate tavade vahetamine sektoriüleselt liikmesriigi ja ELi tasandil.
- Komisjon käivitab mõttevahetuse pikaajalise lähenemisviisi edasiarendamiseks 2020. aasta järgses perspektiivis.

Liikmesriigid on kutsutud kooskõlas kohustustega ÜRO raames säilitama omavastutust ja arendama riiklikke raamistikke säästva arengu eesmärkide saavutamiseks, rakendades aegsasti asjaomast Euroopa poliitikat ja vaadates läbi saavutatud edu.

Tabel: Tegevuskava 2030 säästva arengu eesmärgid⁴²

Tegevuskava 2030 säästva arengu eesmärgid	
Eesmärk 1.	Kaotada kõikjal vaesus mis tahes kujul
Eesmärk 2.	Kaotada nälg, saavutada toiduga kindlustatus ja parem toitumine ning toetada säästvat põllumajandust
Eesmärk 3.	Tagada kõikidele vanuserühmadele hea tervis ja heaolu
Eesmärk 4.	Tagada kõikidele kaasav ja õiglane kvaliteetne haridus ning elukestva õppe võimalused
Eesmärk 5.	Saavutada sooline võrdõiguslikkus ning suurendada naiste ja tütarlaste mõjuvõimu
Eesmärk 6.	Tagada kõikidele joogivesi ja kanalisatsioon ning veevarude säästev majandamine
Eesmärk 7.	Tagada taskukohane, usaldusväärne, säästev ja kaasaegne energia kõikidele
Eesmärk 8.	Toetada jätkusuutlikku, kaasavat ja säästvat majandusarengut ning tagada kõikidele inimestele inimväärne töö
Eesmärk 9.	Ehitada vastupidav taristu, toetada kaasavat ja säästvat industrialiseerimist ning innovatsiooni
Eesmärk 10.	Vähendada ebavõrdsust nii riikide sees kui ka nende vahel
Eesmärk 11.	Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, vastupidavaks ja säästvaks
Eesmärk 12.	Tagada säästev tarbimine ja tootmine
Eesmärk 13.	Võtta kiiresti meetmeid kliimamuutuste ja nende mõjuga võitlemiseks*
Eesmärk 14.	Kaitsta ja kasutada säästvalt ookeane, meresid ja mere elusressursse, et saavutada säästev areng
Eesmärk 15.	Kaitsta ja taastada maismaa ökosüsteeme ning propageerida nende säästvat kasutamist; majandada metsi säästvalt, võidelda kõrbestumisega ning peatada ja pöörata ümber pinnase halvenemine ja bioloogilise mitmekesisuse hävimine
Eesmärk 16.	Toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, et saavutada säästev areng; tagada õiguskaitse kõikidele ning luua kõikidel tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid
Eesmärk 17.	Tugevdada tegevuskava rakendamise meetodeid ja taaselustada säästva arengu alane ülemaailmne partnerlus
* Me tunnustame ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni kui peamist rahvusvahelist valitsustevahelist foorumit, kus peetakse läbirääkimisi kliimamuutusi käsitlevate ülemaailmsete meetmete üle.	

⁴² ÜRO resolutsioon A/RES/70/1